

ТАҚРИЗИ РОҲБАРИ ИЛМӢ

ба таҳқиқоти диссертатсионии Файзова Наргис Рамазоновна дар мавзуи «Мукамалгардонии технологияи истехсол ва коркарди абрешими табиӣ (дар мисоли вилояти Хатлони Ҷумҳурии Тоҷикистон)» барои дарёфти дараҷаи илмии доктори фалсафа (PhD) аз рӯйи ихтисоси 05.19.02 – «Технология ва коркарди аввали маводи насочӣ ва ашёи хом»

Файзова Наргис Рамазоновна соли 2015 ба Донишгоҳи давлатии Данғара аз рӯйи ихтисоси 1-5000101 – «Ресидани нахи табиӣ» дохил шуда, онро соли 2019 хатм намудааст. Солҳои 2019-2021 дар магистратураи Донишгоҳи технологияи Тоҷикистон аз рӯйи ихтисоси 1-54010104 – «Метрология, стандартизатсия ва сертификатсия (саноати сабук)» таҳсил намудааст.

Аз соли 2021 то соли 2024 дар зинаи докторантураи (PhD) аз рӯйи ихтисоси 6D073302 – «Технология ва коркарди аввалияи маҳсулоти насочӣ ва ашёи хом» дар Донишгоҳи технологияи Тоҷикистон таҳсил кардааст.

Бо қарори Шурои олимони Донишгоҳи технологияи Тоҷикистон аз 29-уми ноябри соли 2021, № 4 мавзуи илмӣ ва роҳбари илмии ӯ тасдиқ шудааст.

Рисолаи диссертатсионии Файзова Н.Р. аз муқаддима, 4 боб, хулоса, тавсияҳо ва 174 номгуи адабиёти истифодашуда иборат аст.

Мавзуи тадқиқоти диссертатсионӣ мубрам буда, аҳамияти хеле муҳимми илмӣ ва амалӣ дорад. Абрешими табиӣ, ки дорои хосиятҳои беназири истехсолӣ мебошад, барои саноати бофандагӣ, тиб ва технологияи саноати сабук маводи арзишманд боқӣ мемонад. Аммо технологияҳои анъанавии истехсол ва коркарди он камбудихои чиддӣ доранд, аз ҷумла: захираҳои баланд, вобастагӣ аз меҳнати дастӣ, ноустувории сифати ресмон, инчунин нопурра истифодаи партовҳои абрешим, ки ба табиат таъсири манфӣ мерасонад.

Бинобар ин, мавзуи рисолаи диссертатсионӣ, ки ба мукамалгардонии технологияи истехсол ва коркарди аввалияи абрешими табиӣ бахшида шудааст, мавзуи мубрам, аз нигоҳи илмӣ асоснок ва дорои аҳамияти арзишманди амалӣ барои рушди соҳа ва баланд бардоштани самаранокии истехсолоти кирмакпарварӣ ва коркарди аввалияи пилла ба ҳисоб меравад.

Дар муқаддима мубрамияти мавзуи таҳқиқоти диссертатсионӣ асоснок карда шуда, дараҷаи омӯзиши масъалаи илмӣ арзёбӣ гардида, объект ва мавзуи таҳқиқот, ҳадаф ва вазифаҳои он, асосҳои назариявӣ ва методологӣ, навгониҳои илмӣ, аҳамияти назариявӣ ва амалӣ муаян карда шудаанд.

Дар боби якум баҳодиҳии самаранокии истехсоли пилла ва коркарди аввалияи он бо истифода аз нишондиҳандаҳои муқоисавӣ анҷом дода шудааст.

Аз ҷумла, барои муқоисаи натиҷаҳои ҷамоатҳо меъёри ягонаи баҳодихӣ – баромади пилла (кг/куттӣ) истифода гардида, фарқияти самаранокӣ дар сатҳи воҳидҳои таҳқиқшуда нишон дода шудааст. Илова бар ин, ҷанбаҳои ташкилию технологӣ (таъминот бо барг, речаҳои ғизодихӣ, микроиклим, санитария, инкубатсия/тақсимот) ҳамчун омилҳои таъсиррасон ба самаранокӣ таҳлил шуда, хулосаҳои амалӣ барои баланд бардоштани нишондиҳандаҳои истеҳсоли пешниҳод шудаанд.

Боби дуюм таҳлили сабабҳои пайдоиши нуқсонҳо ва талафот дар истеҳсоли пилларо дар шароити воқеии хоҷагӣ дарбар мегирад. Омилҳои асосии паст шудани сифати пилла ва коҳиши баромад (вайроншавии микроиклим – ҳарорат/намнокӣ/вентилятсия, зичии нодурусти ҷойгиркунӣ, речаҳои нодурусти ғизодихӣ, риоя нашудани талаботи санитарӣ, норасоии назорат ва логистикаи барг) муайян карда шудаанд. Дар асоси ин таҳлил, маҷмуи тадбирҳои пешгирӣ пешниҳод мегардад: стандартизатсияи мониторинг (журнал), беҳтаркунии вентилятсия ва изолятсия, оптимизатсияи зичӣ ва ғизодихӣ, ҷораҳои санитарӣ, инчунин беҳтар кардани ташкили инкубатсия ва тақсимои кирм.

Дар боби сеюм имкониятҳои татбиқи унсурҳои технологияи кампартовӣ (бепартов) дар занҷираи кирмакпарварӣ асоснок мегарданд. Муаллиф масъалаи истифода/коркарди пасмондаҳои органикӣ (масалан, барги нимхӯрдашуда, партовҳои биологӣ ва дигар боқимондаҳои марбут ба раванд)-ро ҳамчун манбаи маҳсулоти иловагӣ ва омили паст кардани партовнокии раванд таҳлил намуда, асосноккунии иқтисодӣ ва таъсири мусбати экологиро пешниҳод кардааст. Ин равиш ба баланд бардоштани истифодаи оқилонаи захираҳо ва беҳтар кардани устувории истеҳсол мусоидат менамояд.

Дар хулоса натиҷаҳои асосии таҳқиқоти илмӣ ҷамъбаст гардида, тавсияҳои дахлдор пешниҳод гардидаанд.

Нуқтаҳои илмӣ ва натиҷаҳои диссертатсия илман асоснок буда, бо далелҳои муътамади назариявӣ-методӣ ва таҳлилӣ тақвият бахшида шудаанд. Муҳтавои асосии диссертатсия дар мақолаҳои илмӣ нашргардида ва баромадҳои муаллиф дар конференсияҳои сатҳи гуногун инъикос ёфтаанд.

Хулоса, диссертатсияи Файзова Наргис Рамазоновна дар мавзӯи «Мукамалгардонии технологияи истеҳсол ва коркарди абрешими табиӣ (дар мисоли вилояти Хатлони Ҷумҳурии Тоҷикистон)» ба талаботи Тартиби додани дараҷаҳои илмӣ (қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 30 июни соли 2021, № 267) ва Дастурамал оид ба тартиби барасмиятдарории диссертатсия ва автореферати диссертатсия (қарори Раёсати Комиссияи олии аттестатсионии назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 31 марти соли

2021, № 3) ҷавобгӯ буда, барои ҳимоя ҷиҳати сазовор гардидани муаллифи он
Файзова Н.Р. ба дараҷаи илмии доктори фалсафа (PhD) аз рӯйи ихтисоси
05.19.02 – «Технология ва коркарди аввали маводи насочӣ ва ашёи хом»
пешниҳод карда мешавад.

д.и.т., профессори кафедраи
технологияи маснуоти насочии
Донишгоҳи технологияи Тоҷикистон

Ишматов А.Б.

«Имзои Ишматов А.Б. -ро тасдиқ мекунам»:

Сардори раёсати кадрҳо,
коргузорӣ ва назорати
Донишгоҳи технологияи Тоҷикистон

Абдуназаров А. Ҷ.